

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

№ 8 від 12 січня 2016 року

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
03 лютого 2016 р. за № 184/28314

Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах

Відповідно до частини першої статті 13 Закону України "Про загальну середню освіту" та з метою приведення власних нормативно-правових актів у відповідність до законодавства НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, що додається.
2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти і науки України від 20 грудня 2002 року № 732 "Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах", зареєстрований у Міністерстві юстиції України 08 січня 2003 року за № 9/7330 (із змінами).
3. Управлінню зв'язків з громадськістю та забезпечення діяльності Міністра (патронатна служба) (Загоруйко Ю.А.) в установленому порядку зробити відмітку у справах архіву.
4. Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти (Кононенко Ю.Г.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України у встановленому законодавством порядку.
5. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Хобзєя П.К. Міністр С.М. Квіт

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти
і науки України
12.01.2016 № 8
Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
03 лютого 2016 р. за № 184/28314

ПОЛОЖЕННЯ

про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах

I. Загальні положення

1. Це Положення визначає порядок зарахування осіб на індивідуальну форму навчання та організації індивідуальної форми навчання для забезпечення права на здобуття повної загальної середньої освіти стосовно осіб, щодо яких може запроваджуватися індивідуальна форма навчання, а також осіб, щодо яких неможливо забезпечити навчально-виховний процес у загальноосвітніх навчальних закладах за груповою формою навчання, а також порядок оплати праці педагогічних працівників за проведення індивідуальної форми навчання.

2. У цьому Положенні термін вживається у такому значенні:

"індивідуальна форма навчання" – спосіб організації навчальної діяльності, який регулюється певним, наперед визначеним розпорядком, забезпечується педагогічними працівниками за

місцем проживання учнів та організовується для забезпечення права громадян на здобуття повної загальної середньої освіти».

Інші терміни вживаються у значеннях, що визначені Законами України "Про освіту", "Про загальну середню освіту".

3. Індивідуальна форма навчання в системі загальної середньої освіти є однією із форм організації навчально-виховного процесу для забезпечення права осіб на здобуття повної загальної середньої освіти в загальноосвітніх навчальних закладах (далі – навчальні заклади).

4. Учні, які здобувають освіту за індивідуальною формою навчання, є учасниками навчально-виховного процесу. Їх права та обов'язки визначаються Законами України "Про освіту", "Про загальну середню освіту" та іншими нормативно-правовими актами у сфері освіти.

5. Підставою для організації індивідуальної форми навчання є:

- заява одного з батьків або їх законних представників (для повнолітніх – їх особиста заява) про зарахування на індивідуальну форму навчання, зразок якої наведено у **додатку 1** до цього Положення;
- наказ керівника навчального закладу;
- погодження відповідного органу управління освітою.

6. Індивідуальна форма навчання може запроваджуватися для осіб, які:

- **за станом здоров'я (у тому числі особи з особливими освітніми потребами, з інвалідністю та ті, яким необхідно пройти медичне лікування в закладі охорони здоров'я більше одного місяця) не можуть відвідувати навчальний заклад;**
- проживають у селах і селищах (коли кількість учнів у класі становить менше 5 осіб);
- проживають у зоні збройного конфлікту, на тимчасово окупованій території України або у населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження тощо та надзвичайних ситуацій природного або техногенного характеру (з використанням дистанційної форми навчання) відповідно до Закону України "Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України";
- мають високий навчальний потенціал і можуть прискорено закінчити школу;
- є іноземцями або особами без громадянства (діти-біженці, діти, чиї батьки подали заяви про визнання біженцями або особами, які потребують додаткового чи тимчасового захисту, діти іноземців та осіб без громадянства, які утримуються в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства).

7. Відносини між навчальним закладом і батьками (законними представниками) з усіх питань організації індивідуальної форми навчання регулюються цим Положенням.

II. Порядок зарахування на індивідуальну форму навчання

1. Зарахування учнів на індивідуальну форму навчання проводиться протягом навчального року.

2. Для зарахування на індивідуальну форму навчання учні подають:

- заяву одного з батьків (законних представників) або особисту заяву (для учнів, які на дату подання заяви є повнолітніми);
- документ про наявний рівень освіти (копія свідоцтва про базову загальну середню освіту, табель або випуску оцінок із класного журналу за останній рік навчання);
- довідку за формою первинної облікової документації № 080-1/о "Довідка про потребу дитини (дитини-інваліда) у домашньому догляді", затвердженою наказом Міністерства охорони здоров'я України від 11 червня 2012 року № 430, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 12 липня

2012 року за № 1173/21485 (для осіб, які за станом здоров'я не можуть відвідувати навчальний заклад, а також осіб з особливими освітніми потребами, з інвалідністю та тих, яким необхідно пройти медичне лікування в закладі охорони здоров'я більше одного місяця);

- копію відповідного документа, що підтверджує законність перебування в Україні (для іноземців або осіб без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах).

3. Технології дистанційного навчання в індивідуальній формі навчання застосовуються з урахуванням вимог Положення про дистанційне навчання, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 року № 466, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 2013 року за № 703/23235 (зі змінами).

4. Керівники навчальних закладів, де організовується індивідуальна форма навчання, зобов'язані ознайомити учнів, одного з батьків (законних представників) з документами, які визначають перебіг відповідного навчально-виховного процесу.

III. Організація індивідуальної форми навчання

1. Керівник навчального закладу забезпечує навчання за індивідуальною формою навчання з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку учнів.

2. Робочі навчальні плани для індивідуальної форми навчання складаються на основі типових навчальних планів, затверджених Міністерством освіти і науки України, та погоджуються відповідним органом управління освітою. Освітній рівень учнів індивідуальної форми навчання має відповідати вимогам Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 (із змінами) та Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462 (далі – Державні стандарти загальної середньої освіти).

3. Керівником навчального закладу затверджується та погоджується (письмово) з батьками (законними представниками) (з повнолітніми учнями – особисто) розклад навчальних занять учнів, які навчаються за індивідуальною формою навчання у строк не пізніше двох тижнів після подання відповідних документів учнем, батьками (законними представниками).

Для учнів, які навчаються за індивідуальною формою навчання за станом здоров'я, індивідуальний навчальний план та індивідуальні навчальні програми розробляються педагогічними працівниками за участю одного з батьків (законних представників) відповідно до можливостей дитини і з урахуванням витягу з протоколу засідання психолого-медико-педагогічної консультації (додаток 3 до Положення про центральну та республіканську (Автономна Республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України, Академії педагогічних наук України від 07 липня 2004 року № 569/38, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 липня 2004 року за № 931/9530 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Національної академії педагогічних наук України від 23 червня 2011 року № 623/61), та затверджуються керівником навчального закладу.

Індивідуальний навчальний план визначає перелік навчальних предметів, послідовність їх вивчення, кількість годин, що відводяться на вивчення кожного предмета в межах тижневого навантаження.

Навчальні досягнення учнів, які навчаються за індивідуальною формою навчання, оцінюються відповідно до вимог індивідуальних навчальних програм.

4. Індивідуальна форма навчання для учнів, яким необхідно пройти медичне лікування у закладі охорони здоров'я більше одного місяця, організовується при найближчому за розташуванням до місця медичного лікування навчальному закладі, визначеному відповідним органом управління освітою, і починається не раніше 3 днів після того, як хворий влаштувався до закладу охорони здоров'я. За наявності у такому навчальному закладі групи учнів, які проходять медичне лікування, у складі 5 і більше осіб навчання може здійснюватися за груповою формою (за потреби протягом навчального року). Контингент таких учнів ураховується в статистичних звітах тих загальноосвітніх навчальних закладів, де вони навчаються постійно та не відраховуються зі

складу учнів навчального закладу, до якого вони зараховані. Результати виконання індивідуального навчального плану та програм, досягнення учнів у навчанні вказуються у довідці (додаток 2), підписаній керівником навчального закладу, який організовує індивідуальну форму навчання.

5. Виконання індивідуального навчального плану та програм, навчальні досягнення учнів фіксуються в окремих журналах.

6. Після закінчення строку індивідуальної форми навчання учень може продовжувати заняття у навчальному закладі, учнем якого він є, на загальних підставах.

7. Інструктивно-методичне забезпечення індивідуальної форми навчання здійснює Міністерство освіти і науки України, а контроль за його організацією покладається на відповідні органи управління освітою.

IV. Оплата праці педагогічних працівників, які здійснюють навчання учнів за індивідуальною формою навчання

1. Оплата праці педагогічних працівників за проведення індивідуальної форми навчання, у тому числі з використанням технологій дистанційної форми навчання, здійснюється відповідно до нормативно-правових актів у сфері освіти.

2. Персональний склад педагогічних працівників, які здійснюють індивідуальну форму навчання, кількість навчальних годин для організації індивідуальної форми навчання учнів визначається наказом керівника навчального закладу та затверджується відповідним органом управління освітою відповідно до кількості предметів інваріантної частини навчального плану за умови виконання вимог Державних стандартів загальної середньої освіти і становить:

- 1-4-ті класи – 5 год. на тиждень на кожного учня;
- 5-9-ті класи – 8 год. на тиждень на кожного учня;
- 10-11-ті класи – 12 год. на тиждень на кожного учня.

3. Кількість навчальних годин для організації індивідуальної форми навчання осіб з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, відповідно до кількості предметів інваріантної складової навчального плану за умови виконання вимог Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року № 607, визначається наказом керівника навчального закладу, затверджується відповідним органом управління освітою і становить:

- 1-4-ті класи - 10 год. на тиждень на кожного учня;
- 5-9-ті класи - 14 год. на тиждень на кожного учня;
- 10-11(12) - ті класи - 16 год. на тиждень на кожного учня.

Директор
загальної
та дошкільної освіти Ю.Г. Кононенко

департаменту
середньої

Додаток
до наказу Департаменту освіти
Харківської міської ради
від 04.05.2016 № 174

А Л Г О Р И Т М

роботи щодо організації навчання учнів за індивідуальною формою

Нормативно-правове забезпечення.

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про загальну середню освіту».
3. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні».
4. Закон України «Про охорону дитинства».
5. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України».

6. Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 № 778.
7. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 (із змінами).
8. Державний стандарт початкової загальної освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 462.
9. Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2013 № 607.
10. Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.02.2016 за № 184/28314.
11. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.04.2011 № 329, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 11.05.2011 за №566/19304.
12. Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» (початкова школа).
13. Інструкція з ведення класного журналу учнів 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496.
14. Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.04.2015 № 412 «Про затвердження Інструкції щодо заповнення Класного журналу для 1 -4-х класів загальноосвітніх навчальних закладів».
15. Положення про дистанційне навчання, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.04.2013 за № 703/23235 (зі змінами).
16. Порядок переведення учнів (вихованців) загальноосвітнього навчального закладу до наступного класу, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 № 762, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.07.2015 за № 924/27369.
17. Положення про державну підсумкову атестацію учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 30.12.2014 № 1547, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14.02.2015 за № 157/26602.
18. Положення про похвальний лист «За високі досягнення у навчанні» та похвальну грамоту «За особливі досягнення у вивченні окремих предметів», затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 11.12.2000 № 579, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 19.12.2000 за № 923/5144 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 17.03.2008

№ 187) із змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 07.02.2012 № 115.

19. Положення про золоту медаль «За високі досягнення у навчанні» та срібну медаль «За досягнення у навчанні», затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 17.03.2015 № 306, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 31.03.2015 за № 354/26799.

20. Положення про центральну та республіканську (Автономна Республіка Крим), обласні, Київську та Севастопольську міські, районні (міські) психолого-медико-педагогічні консультації, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України, Академії педагогічних наук України від 07.07.2004 № 569/38, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 27.07.2004 за № 931/9530 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Національної академії педагогічних наук України від 23.06.2011 № 623/61).

21. Інструкція про звільнення від проходження державної підсумкової атестації учнів (вихованців) загальноосвітніх навчальних закладів за станом здоров'я, затверджена спільним наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України і Міністерства охорони здоров'я України від 01.02.2013 № 72/78.

22. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 11.06.2012 № 430 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 12.07.2012 за № 1173/21485.

23. Лист Міністерства освіти і науки України від 28.03.2016 № 1/9-154 «Щодо надання роз'яснення».

24. Лист Міністерства освіти і науки України від 28.01.2014 № 1/9-74 «Щодо контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів».

25. Лист Міністерства освіти і науки України від 05.06.2015 № 1/9-280 «Про організацію навчально-виховного процесу для учнів з особливими освітніми потребами загальноосвітніх навчальних закладів у 2015/2016 навчальному році».

26. Лист Міністерства освіти і науки України від 02.04.2012 № 1/9-245 «Щодо одержання документа про освіту учнями з особливими потребами загальноосвітніх навчальних закладів».

27. Лист Міністерства освіти і науки України від 08.08.2013 № 1/9-539 «Про організаційно-методичні засади забезпечення права на освіту дітям з особливими освітніми потребами».

Загальні положення

Індивідуальне навчання в системі загальної середньої освіти є однією з форм організації навчально-виховного процесу і здійснюється у загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів та форм власності. При

цьому, відповідно до ст. 13 Закону України «Про загальну середню освіту» навчально-виховний процес у загальноосвітніх навчальних закладах України здійснюється **за груповою чи індивідуальною** формами навчання і **не передбачає їх одночасного поєднання** (лист Міністерства освіти і науки України від 11.01.2005 № 1\9-3).

При організації індивідуального навчання слід звертати увагу на наступне:

1. Індивідуальна форма навчання забезпечується педагогічними працівниками **за місцем проживання учнів.**

2. Заява подається на ім'я директора школи від одного з батьків або їх законних представників.

3. У заяві обов'язково вказуються терміни організації навчання, дата подання заяви (початок занять – не раніше, ніж через 2-3 дні з моменту подачі заяви), кількість годин, підстава для збільшення годин (відмова від збільшення годин).

4. Для організації навчання за індивідуальною формою учнів, які за станом здоров'я не можуть відвідувати навчальний заклад, до заяви додається довідка тільки за формою первинної облікової документації № 080-1/о «Довідка про потребу дитини (дитини інваліда) у домашньому догляді» (далі – Довідка № 080-1/о).

5. Збільшення кількості годин для організації індивідуального навчання поширюється на учнів:

- які мають статус дитини-інваліда або інваліда з дитинства (додається копія відповідного посвідчення);
- які мають особливі освітні потреби та потребують інших додаткових заходів навчально-виховного процесу (додається витяг з протоколу психолого-медико-педагогічної консультації).

6. Батьки (особи, які їх замінюють) пишуть заяву (за наявності відповідної медичної довідки) про звільнення їх дитини від уроків з тих предметів, які вказані у довідці лікувальної установи.

7. Освітній рівень учнів, які навчалися за індивідуальною формою, повинен відповідати вимогам Державного стандарту початкової загальної освіти, Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами.

8. Учні з особливими освітніми потребами навчаються за відповідними планами і корекційними програмами. Навчання здійснюють педагоги, які пройшли відповідну курсову перепідготовку. Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання у загальноосвітніх навчальних закладах для дітей з особливими освітніми потребами (за нозологіями), щороку розміщуються на офіційному сайті МОН.

Випускникам, які навчалися індивідуально за навчальними планами для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, видається документ про освіту встановленого зразка для загальноосвітнього

навчального закладу, учнями якого вони були. У додатку до документа про відповідну освіту вказуються лише ті предмети, які вивчав учень в процесі навчання.

9. Основними видами оцінювання навчальних досягнень учнів є тематичне, семестрове, річне.

10. Учні, які навчаються за індивідуальним навчальним планом до кінця навчального року рішенням педради та відповідним наказом по школі звільнюються від навчальних екскурсій та навчальної практики (за умови їх проведення).

11. Звільнення учнів від державної підсумкової атестації здійснюється у встановленому порядку на загальних підставах.

12. Учні, які навчалися за індивідуальною формою навчання і мають високі результати у вивченні навчальних предметів, можуть нагороджуватися похвальним листом «За високі досягнення у навчанні» та похвальною грамотою «За особливі успіхи у вивченні окремих предметів» на загальних підставах.

13. Учні, які навчалися за індивідуальною формою навчання і мають високі результати у навчанні можуть нагороджуватися золотою медаллю «За високі досягнення у навчанні» або срібною медаллю «За досягнення у навчанні» за рішенням управління освіти адміністрації району Харківської міської ради.

14. Після закінчення терміну індивідуального навчання учень може продовжувати заняття у навчальному закладі, учнем якого він є, на загальних підставах.

Організація навчання за індивідуальною формою

1. Один із батьків або їх законний представник подає заяву директору загальноосвітнього навчального закладу про зарахування на індивідуальну форму навчання їх дитини, яка за станом здоров'я не може відвідувати навчальний заклад (вказуючи терміни). До заяви додаються довідка форми № 080-1/о, висновок психолого-медико-педагогічної консультації, копія посвідчення «Дитина-інвалід» або «Інвалід з дитинства» (за умови їх наявності) (додаток 1).

2. Адміністрація загальноосвітнього навчального закладу на підставі заяви одного з батьків (або їх законного представника), довідки форми № 080-1/о, висновків психолого-медико-педагогічної консультації, копій посвідчень (за умови їх наявності) згідно з вимогами п. 5 р. I та п. 2 р. IV Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах звертається з поданням до відповідного управління освіти адміністрації району Харківської міської ради (далі – Управління освіти) щодо погодження організації навчання за індивідуальною формою для учнів, які за станом здоров'я не можуть відвідувати навчальний заклад у 201__/201__ навчальному році (або вказується конкретний термін) та затвердження кількості годин для індивідуального навчання цих учнів відповідно до кількості предметів інваріантної складової робочого навчального плану (додаток 2).

3. Начальник Управління освіти (за умови відповідного оформлення документів навчальним закладом) на підставі поданих матеріалів видає наказ (додаток 3).

4. Директор навчального закладу видає наказ «Про організацію навчання учнів за індивідуальною формою у 201__/201__ навчальному році» (або конкретного учня) (додаток 4). На учнів, стосовно яких подані документи після початку навчального року, наказ видається окремо, із зазначенням конкретних термінів.

5. Директор навчального закладу подає на затвердження до Управління освіти персональний склад педагогічних працівників, які будуть здійснювати індивідуальне навчання (додаток 5).

6. Директор навчального закладу видає наказ «Про розподіл навчального навантаження педагогічних працівників, які будуть здійснювати навчання учнів (конкретного учня) за індивідуальною формою у 201__/201__ навчальному році» (додаток 6).

7. Навчання здійснюється за індивідуальним навчальним планом, затвердженим директором навчального закладу за погодженням з Управлінням освіти (додатки 7-8). Індивідуальні навчальні плани складаються за участю одного з батьків (законних представників) на основі робочих навчальних планів, які затверджені в установленому порядку і складені на підставі типових навчальних планів, затверджених Міністерством освіти і науки України відповідно до кількості предметів інваріантної складової робочого навчального плану конкретного класу (нозології).

8. Якщо учень звільнений за станом здоров'я від вивчення окремих предметів (за відповідною довідкою і наказом по навчальному закладу, то в індивідуальному навчальному плані поруч з назвою цього предмета робиться запис: «Звільнений. Наказ від__ №_____». Також робиться примітка про те, що години, які виділені на вивчення цих предметів перерозподілені між іншими предметами індивідуального навчального плану.

9. Якщо у висновку психолого-медико-педагогічної консультації міститься запис про те, що учень потребує корекції фізичного та (або) розумового розвитку навчання здійснюється за відповідною корекційною програмою за умови, що педагоги мають спеціальну підготовку.

10. Учителі, які здійснюють індивідуальне навчання, на підставі існуючих програм і з урахуванням годин індивідуального навчального плану, розробляють індивідуальні програми (додаток 9), складають календарні плани і подають на погодження заступнику директора з навчально-виховної роботи. Індивідуальні програми затверджуються директором навчального закладу. При складанні індивідуальних навчальних програм і календарних планів необхідно керуватися інструктивно-методичними рекомендаціями Міністерства освіти і науки України щодо вивчення базових дисциплін (оновлюються щорічно). При складанні календарного плану обов'язково враховується виконання практичних, лабораторних і контрольних робіт.

11. Розклад навчальних занять погоджується (письмово) з батьками учнів (їх законними представниками) і затверджується директором навчального закладу (додаток 10).

12. Виконання індивідуального навчального плану та програм, досягнення учнів у навчанні фіксуються в **окремих** журналах звичайного зразка, з урахуванням загальних вимог щодо ведення класних журналів. У класному журналі на лівому полі всіх сторінок робиться відповідний запис (додаток 11).

13. Адміністрацією навчального закладу здійснюється контроль за організацією змістовного дозвілля учнів, які навчаються за індивідуальною формою, для запобігання бездоглядності, бродяжництву та дитячій злочинності. Також ці учні залучаються до участі у предметних (творчих) олімпіадах, конкурсах тощо.

Удальцова Н.О.

Додаток 1

Зразок заяви про зарахування на індивідуальну форму навчання

Директору

(найменування навчального закладу)

П.І.Б.

_____ ПІБ,
місце проживання заявника (вказується
поштова адреса), контактний телефон,
адреса електронної пошти

Заява

Прошу зарахувати _____
(П.І.Б.) _____

року народження, учня (учениці) _____ класу, _____ на індивідуальну
форму навчання з _____ по _____ з кількістю _____ годин _____ у зв'язку з

(вказати причину)

До заяви додаються:

- довідка форми № 080-1/о;
- копія посвідчення «Дитина-інвалід» або «Інвалід з дитинства», рекомендація психолого-медико-педагогічної консультації (вибрати потрібне).

(Якщо мають право на збільшення годин, але відмовляються _____
прописується про відмову).

дата

підпис

З Положенням про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8, з іншими документами, які визначають перебіг навчально-виховного процесу я і моя дитина ознайомлені.

підпис

Додаток 2

Зразок написання подання до РУО

Начальнику Управління освіти
адміністрації _____ району
Харківської міської ради

П.І.Б.

Щодо погодження організації
і затвердження кількості годин
індивідуального навчання

Адміністрація (повна назва загальноосвітнього навчального закладу) згідно з вимогами п. 5 р. I та п. 2 р. IV Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.02.2016 за № 184\28314, листа Міністерства освіти і науки України від 28.03.2016 № 1\9-154 «Щодо надання роз'яснення», просить погодити організацію навчання за індивідуальною формою учнів (або конкретне прізвище одного учня), які(який) за станом здоров'я не можуть (не може) відвідувати навчальний заклад у 201__/ 201__ навчальному році (або конкретні терміни) та затвердити кількість годин для індивідуального навчання цих учнів відповідно до кількості предметів інваріантної складової робочого навчального плану (відповідного) класу.

Додатки: на (кількість) арк. у 1 прим.:

1. Список учнів, які потребують навчання за індивідуальною формою (якщо один учень, то конкретне прізвище вказується у тексті і список не додається).

2. Копії (копія) заяв (заяви) батьків учнів (їх законних представників).

3. Копії довідок за формою № 080-1/о, висновків психолого-медико-педагогічної консультації, копії посвідчень (за умови їх наявності).

Директор Харківської загальноосвітньої
школи І–ІІІ ступенів № 00 Харківської міської
ради Харківської області _____

Виконавець, телефон

Додаток 3

Зразок написання наказу РУО

Н А К А З

00.00.201__

№

Про організацію навчання учнів

(повна назва навчального закладу)

(або учня (вказати конкретне
прізвище) за індивідуальною формою

у 201__/201__ навчальному році

Відповідно до Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.02.2016 за № 184\28314, листа Міністерства освіти і науки України від 28.03.2016 № 1\9-154 «Щодо надання роз'яснення», з урахуванням наданих довідок лікувальних установ, висновків психолого-медико-педагогічної консультації, статусу дитини-інваліда (за умови їх наявності, вибрати потрібне) та заяв батьків учнів, з метою забезпечення рівного доступу до якісної освіти, з урахуванням індивідуальних здібностей та стану здоров'я учнів

НАКАЗУЮ:

1. Погодити організацію навчання учнів (конкретного учня) за індивідуальною формою і затвердити кількість годин на тиждень для його здійснення:

№ за/п	П.І.Б. учня	Клас	Кількість годин на тиждень	Юридична підстава

2. Директору (повна назва загальноосвітнього навчального закладу) П.І.Б. (директора):

2.1. Організувати навчання за індивідуальною формою учнів, зазначених у п.1 цього наказу.

З __.__.201__

2.2. Розробити за участю одного з батьків (їх законних представників), надати на погодження і затвердити індивідуальні навчальні плани відповідно до кількості годин, зазначених у п.1 цього наказу та кількості предметів

інваріантної частини навчального плану відповідного класу (з урахуванням особливої компенсаторно-корекційної роботи, якщо учень потребує корекції).

До __.__.201__

2.3. Визначити та подати на затвердження персональний склад педагогічних працівників з відповідною фаховою освітою, які будуть здійснювати індивідуальне навчання зазначених учнів.

До __.__.201__

2.4. Вжити заходів щодо виконання у повному обсязі державного стандарту освіти під час навчання за індивідуальною формою.

До кінця 201_/201__ н.р.

2.5. Розробити, затвердити розклад навчальних занять та погодити його письмово з одним із батьків учнів (їх законним представником).

До __.__.201__

3. Головному бухгалтеру централізованої бухгалтерії П.І.П. забезпечити фінансування індивідуального навчання учнів (повна назва загальноосвітнього навчального закладу) у кількості годин, визначених у п.1 цього наказу.

З __.__.201__

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на

Начальник Управління освіти

П.І.Б.

З наказом ознайомлені:

Виконавець

Додаток 4

Зразок написання наказу

Н А К А З

00.00.20__

№

Про організацію навчання учнів

(або учня (вказати конкретне прізвище)

за індивідуальною формою

у 201_/201_ навчальному році

Відповідно до Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 03.02.2016 № 8, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.02.2016 за № 184\28314, листа Міністерства освіти і науки України від 28.03.2016 № 1\9-154 «Щодо надання роз'яснення», довідок лікувальних установ, висновків психолого-медико-педагогічної консультації (за умови їх наявності), наказу Управління освіти адміністрації _____ району Харківської міської ради від 00.00.201__ №__ «Про організацію навчання учнів за індивідуальною формою у 201_/201_ навчальному році» та заяв батьків учнів, з метою забезпечення рівного доступу до якісної освіти, з урахуванням індивідуальних здібностей та стану здоров'я учнів

НАКАЗУЮ:

1. Заступнику директора з навчально-виховної роботи П.І.Б. (заступника директора)

1.1. Організувати навчання за індивідуальною формою для учнів (учня)

№ за/п	П.І.Б. учня	клас	Кількість годин на тиждень	Юридична підстава

З __.__.201__

1.2. Розробити на основі робочого навчального плану відповідного класу (нозології) (якщо 1 учень, то конкретно вказати клас. нозологію) індивідуальні навчальні плани згідно з встановленою кількістю годин та кількістю предметів інваріантної складової робочого навчального плану і надати їх на затвердження за погодженням з Управлінням освіти адміністрації _____ району Харківської міської ради.

До __.__.201__

1.3. Визначити та подати на затвердження до управління освіти персональний склад педагогічних працівників з відповідною фаховою освітою, які будуть здійснювати навчання учнів за індивідуальною формою.

До __.__.201__

1.4. Вжити заходів щодо виконання у повному обсязі Державного стандарту освіти (конкретно) під час навчання учнів за індивідуальною формою.

До кінця 201_/201_ н.р.

1.5. Розробити, погодити письмово з одним з батьків (їх законним представником) та представити на затвердження розклад навчальних занять для учнів, які будуть навчатися за індивідуальною формою.

До __.__.201__

1.6. Перевірити та надати на затвердження індивідуальні програми з навчальних предметів, розроблені вчителями за участю одного з батьків

(законних представників) на основі чинних програм (компенсаторно-корекційної роботи з урахуванням нозологій), і погодити календарні плани.

До __.__.201__

1.7. Забезпечити контроль за:

1.7.1. Здійсненням навчання учнів за індивідуальною формою.

1.7.2. Виконанням навчальних програм.

1.7.3. Дотриманням порядку оцінювання навчальних досягнень школярів відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13.04.2011 № 329 (або наказу Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» і листа Міністерства освіти і науки України від 28.01.2014 № 1/9-74 «Щодо контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів»).

1.7.4. Веденням відповідної шкільної документації.

1.7.5. Організацією змістовного дозвілля учнів, які навчаються за індивідуальною формою, для запобігання бездоглядності, бродяжництву та дитячій злочинності.

Упродовж навчального року

2. Учителям, які здійснюють індивідуальне навчання зазначених у п. 1 цього наказу учнів (конкретного учня):

2.1. Розробити за участю одного з батьків (законних представників) і надати на затвердження індивідуальні програми з навчальних предметів, які розробити на основі чинних програм (компенсаторно-корекційної роботи з урахуванням нозологій).

До __.__.201__

2.2. Розробити відповідно до індивідуальних програм календарні плани і надати їх на погодження.

До __.__.201__

2.3. Неухильно дотримуватись порядку оцінювання навчальних досягнень школярів відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень

учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13.04.2011 № 329 (або наказу Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» і листа Міністерства освіти і науки України від 28.01.2014 № 1/9-74 «Щодо контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів»).

Постійно

2.4. Відповідну шкільну документацію вести згідно з нормативними вимогами.

Постійно

3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Директор Харківської загальноосвітньої
школи І–ІІІ ступенів № 00 Харківської міської
ради Харківської області

З наказом ознайомлені:

Виконавець

Додаток 5

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Управління освіти
адміністрації _____ району
Харківської міської ради

_____ П.І.Б.

« _____ » _____ 2016

**Персональний склад педагогічних працівників,
які будуть здійснювати навчання учня 5-Б класу
Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 000
Харківської міської ради Харківської області
Пилипенка Петра Сергійовича**

П.І.Б. учителя	Навчальний предмет	Фахова освіта

Директор Харківської загальноосвітньої
школи І–ІІІ ступенів № 00 Харківської міської
ради Харківської області

Виконавець, телефон

Зразок написання наказу

00.00.201_

№

Про розподіл навчального навантаження педагогічних працівників, які будуть здійснювати навчання учнів (або конкретного учня) за індивідуальною формою у 201_/201_ навчальному році

Відповідно до Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 8, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.02.2016 за № 184\28314, листа Міністерства освіти і науки України від 28.03.2016 № 1\9-154 «Щодо надання роз'яснення» та наказу управління освіти адміністрації _____ району Харківської міської ради (далі – управління освіти) від __.__.201_ №_ «Про організацію навчання учнів за індивідуальною формою у 201_/201_ навчальному році», затвердженої управлінням освіти кількості годин і персонального складу педагогічних працівників

НАКАЗУЮ:

1. Розподілити навчальне навантаження педагогічних працівників, які будуть здійснювати навчання учнів (або конкретного учня) за індивідуальною формою у 201_/201_ навчальному році

П.І.Б. учня	Клас	Перелік навчальних предметів	П.І.Б. учителя	Фахова освіта	Кількість годин

--	--	--	--	--	--

2. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.
 Директор Харківської загальноосвітньої
 школи І–ІІІ ступенів № 00 Харківської міської
 ради Харківської області _____

З наказом ознайомлені:

Виконавець

Додаток 7

Зразок індивідуального навчального плану

ПОГОДЖЕНО

Начальник Управління освіти
 адміністрації _____ району
 Харківської міської ради

_____ О.О. Оооооооооо

«__» _____ 201_

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Харківської
 загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
 № 00 Харківської міської ради
 Харківської області

_____ О.О. Оооооооооо

«__» _____ 201_

Складений за Типовими навчальними планами
 загальноосвітніх навчальних закладів II
 ступеня, затверджених наказом
 МОНмолодьспорту України від 03.04.2012 №
 409 (в редакції наказу МОН України від
 29.05.2014 № 664), із змінами згідно з
 наказом МОН України від 12.12.2014 № 1465
 (додаток 2)

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

учня 5-Б класу Пилипенка Петра Сергійовича

(з російською мовою навчання)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень	
		5-Б	Пилипенко П.
Мови і літератури	Українська мова	3,5	1
	Українська література	2	0,75
	Російська мова	3	1
	Іноземна мова (англійська)	3	1
	Інтегрований курс «Література»	2	1
Суспільствознавство	Історія України	1	0,25
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	0,25
	Образотворче мистецтво	1	0,25
Математика	Математика	4	1,25
Природознавство	Природознавство	2	0,25
Технології	Трудове навчання	2	0,25
	Інформатика	1	0,25
Здоров'я і фізична культура	Фізична культура	3	Звільнений. Наказ вп. №
	Основи здоров'я	1	0,25
Разом		29,5	7,75
Додатковий час на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		0,5	
<i>Етика (курс за вибором)</i>		0,5	0,25
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня		27	8
Всього (без урахування поділу класу на групи)		27	8

Примітка: години, які виділені на вивчення фізичної культури перерозподілені між іншими предметами індивідуального навчального плану.

ПОГОДЖЕНО

Батьки учня _____ П.І.Б.

(підпис)

«_____» _____ 2016

Додаток 8

Зразок індивідуального навчального плану

ПОГОДЖЕНО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Управління освіти
адміністрації _____ району
Харківської міської ради

Директор Харківської загальноосвітньої
школи І-ІІІ ступенів № 00 Харківської
міської ради Харківської області

_____ О.О. Оооооооооо

_____ О.О. Оооооооооо

«__» _____ 201_

«__» _____ 201_

Складений за Типовими навчальними планами загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, затвердженими наказом МОН України від 22.04.2014 № 504 (додаток 4)

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

для дітей зі зниженим зором (з російською мовою навчання)

учня 5-Б класу Пилипенка Петра Сергійовича

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень	
		Тип. план	Пилипенко П.
Мови і літератури	Українська мова	2	1
	Українська література	1	0,5
	Російська мова	3	1
	Іноземна мова (англійська)	2	1
	Інтегрований курс «Література»	2	1
Суспільствознавство	Історія України	1	0,5
Математика	Математика	4	2
Природознавство	Природознавство	1	0,5
Естетична культура	Музичне мистецтво	1	0,5
	Образотворче мистецтво	1	0,5
Технології	Трудове навчання	2	0,5
	Інформатика	1	0,5
Здоров'я і фізична культура	Фізична культура	2	1
	Основи здоров'я	1	0,5
Разом		24	11
Корекційно-розвиткові заняття	Соціально-побутове орієнтування	2	1
	Розвиток мовлення	2	0,5
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2	1
Додатковий час на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1	
Іноземна мова (англійська)			0,5
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня (без корекційно-розвиткових занять)		25	
Всього (без урахування поділу класу на групи)		31	14

ПОГОДЖЕНО

Батьки учня _____ ПІБ

(підпис)

« ____ » _____ 2016

Додаток 9

Зразок індивідуальної програми

ПОГОДЖЕНО

Заступник директора Харківської
загальноосвітньої школи I-III ступенів
№ 00 Харківської міської ради
Харківської області

_____ О.О. Оооооооооо

« __ » _____ 201_

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Харківської
загальноосвітньої школи I-III ступенів
№ 00 Харківської міської ради
Харківської області

_____ О.О. Оооооооооо

« __ » _____ 201_

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА

З МАТЕМАТИКИ

для учня 5-Б класу

Пилипенка Петра Сергійовича

	Для 5-Б класу	Для Пилипенка П.
Усього	140 год. 4 години на тиждень	43,75 год. 1,25 години на тиждень
I семестр	64 години	20 годин
II семестр	76 годин	23,75 години

К-ть годин		Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
5-Б	Пилипенко П.		

64	20	Тема 1. Натуральні числа. Геометричні фігури і величини. Натуральні числа. Число нуль. Відрізок. Вимірювання і побудова відрізка. Промінь, пряма. Координатний промінь. Порівняння натуральних чисел. Додавання і віднімання натуральних чисел. Властивості додавання. Кут. Вимірювання і побудова кутів. Транспортир. Шкали. Види кутів. Бісектриса кута. Множення натуральних чисел. Властивості множення. Квадрат і куб числа. Ділення натуральних чисел. Ділення з остачею. Числові вирази. Буквенні вирази та їх значення. Формули. Рівняння. Розв'язування рівнянь. Розв'язування текстових задач, зокрема комбінаторних. Прямокутник, квадрат та їх периметри. Трикутник, його периметр. Види трикутників. Рівність фігур. Величина. Площа прямокутника. Площа квадрата. Прямокутний паралелепіпед, його виміри. Куб. формули об'ємів прямокутного паралелепіпеда і куба.	Розпізнає: натуральні числа; вказані у змісті фігури; шкали; числові та буквенні вирази, формули. Наводить приклади: натуральних чисел; шкал; числових і буквених виразів; рівнянь, рівних фігур. Дотримується правил: читання і запису натуральних чисел; додавання, віднімання, множення і ділення натуральних чисел, порівняння натуральних чисел. Називає: класи і розряди натурального числа; вказані в змісті геометричні фігури та їх основні елементи; одиниці виміру довжини, площі й об'єму. Зображує: вказані в змісті геометричні фігури за допомогою лінійки, косинця, транспортира; координатний промінь та натуральні числа на координатному промені. Описує поняття: промінь, координатний промінь; відрізок, кут, бісектриса кута; рівняння, розв'язок рівняння. Формулює: властивості арифметичних дій з натуральними числами. Пояснює, що означає «розв'язати рівняння». Записує і пояснює формули площі трикутника, квадрата, об'єму прямокутного паралелепіпеда та куба. Аналізує залежності між величинами (швидкість, час і відстань; ціна, кількість і вартість тощо). Розв'язує вправи, що передбачають: • порівняння натуральних чисел; • вимірювання і порівняння відрізків, кутів; • побудову відрізка даної довжини та кута даної градусної міри; • побудову бісектриси кута за допомогою транспортира; • виконання чотирьох арифметичних дій з натуральними числами;
----	----	---	--

			• знаходження розв'язків лінійних рівнянь на основі залежностей між компонентами арифметичних дій; • обчислення значень числових і буквенних виразів; • обчислення за формулами площі прямокутника, квадрата і об'єму прямокутного паралелепіпеда та куба. Розв'язує вправи на ділення з остачею; нескладні текстові задачі, що вимагають використання залежностей між величинами.
64	20	Тема 2. Дробові числа. Дробові числа. Звичайні дроби. Правильні та неправильні дроби. Мішані числа. Порівняння звичайних дробів з однаковими знаменниками. Додавання і віднімання звичайних дробів з однаковими знаменниками. Десятковий дріб. Запис і читання десятих дробів. Порівняння і округлення десятих дробів. Додавання, віднімання, множення і ділення десятих дробів. Відсотки. Знаходження відсотків від даного числа. Знаходження числа за його відсотками. Масштаб. Середнє арифметичне, його використання для розв'язування задач практичного змісту. Середнє значення величини. Розв'язування текстових задач.	Розпізнає звичайний дріб, дробове число; десятковий дріб. Дотримується правил: порівняння, додавання і віднімання звичайних дробів з однаковими знаменниками; порівняння, округлення, додавання, множення і ділення десятих дробів. Формулює: означення правильного і неправильного дробів. Називає: розряди десятих знаків у записі десятих дробів. Читає і записує звичайні та десяткові дроби. Описує: • поняття: масштаб, відсоток; • правило порівняння десятих дробів. Розв'язує вправи, що передбачають: • знаходження дробу від числа і числа за його дробом; • перетворення мішаного числа у неправильний дріб; • перетворення неправильного дробу в мішане число або натуральне число; • порівняння, додавання, віднімання звичайних дробів з однаковими знаменниками; • порівняння десятих дробів, додавання, віднімання, множення і ділення десятих дробів; • округлення десятих дробів до заданого розряду; • використання масштабу; • знаходження відсотків від числа та

			числа за його відсотками; знаходження середнього арифметичного кількох чисел, середнього значення величини. Розв'язує текстові задачі на основі аналізу залежностей між величинами, про які йдеться в умові, та прості задачі комбінаторного характеру.
12	3,75	Тема 3. Повторення і систематизація навчального матеріалу.	

Учитель

Додаток 10

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Харківської
загальноосвітньої школи І-ІІІ
ступенів № 000 Харківської
міської ради Харківської області

_____ П.І.Б.

« _____ » _____ 2016

Розклад

індивідуальних навчальних занять

учня 5-Б класу

Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №000

Харківської міської ради Харківської області

Пилипенка Петра Сергійовича

День тижня	Початок занять	Предмет	П.І.Б. учителя
Понеділок			
Вівторок			
Середа			
Четвер			
П'ятниця			

ПОГОДЖЕНО

Батьки учня _____ ПІБ

(підпис)

« _____ » _____ 2016

Додаток 11

Зразок оформлення сторінок обліку

навчальних досягнень учнів із математики

Математика

Облік досягнень учнів у навчанні

(назва предмета)

інд

№ з/п	Місяць і число Прізвище та ім'я учня (учениці)	02 / 09	... / 09	28 / 09	30 / 09	Зошити	Тематична	05 / 10	... / 10	28 / 10	Зошити	02 / 11	Тематична	04 / 11	I семестр	Скоригована
1.	Аксьонов Іван	7		8	н	9	8				8	8	8		8	
2.	Бобро Ганна		6	6		7	6		н	н	7	н	6	6	6	
3	Іванов Петро			-		-	-				-	-	-		7	
4	Круглова Інна	н	9	н	9	10	9		8		9	9	9		9	
5																
6																

Зразок оформлення сторінок обліку

відвідування навчальних занять

інд

Пам'ятка для батьків

(у частині загальної середньої освіти)

(розміщена на сайті Міністерства освіти і науки України

у розділі «Освіта осіб з особливими потребами»)

1. Право громадян України на освіту

Статтею 3 Закону України «Про освіту» визначено, що громадяни України мають право на безкоштовну освіту в усіх державних навчальних закладах незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання та інших обставин.

Статтею 60 Закону України «Про освіту» встановлено, що батьки або особи, які їх замінюють, мають право: вибирати навчальний заклад для неповнолітніх дітей; обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування навчальних закладів; звертатися до державних органів управління освітою з питань навчання, виховання дітей; захищати у відповідних державних органах і суді законні інтереси своїх дітей.

Разом з тим, частиною третьою статті 150 Сімейного Кодексу України визначено, що батьки зобов'язані забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя; у частині третій статті 59 Закону України «Про освіту» зазначено, що батьки сприяють здобуттю дітьми освіти у навчальних закладах.

Статтею 14 Закону України «Про освіту» встановлено, що місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в галузі освіти організовують облік дітей дошкільного та шкільного віку, контролюють виконання вимог щодо навчання дітей у навчальних закладах; створюють належні умови за місцем проживання для виховання дітей, молоді, розвитку здібностей, задоволення їх інтересів.

Таким чином, ці норми законодавства зобов'язують місцеві органи влади створити належні умови для навчання і виховання дитини з особливими потребами та надають батькам право вимагати від органів влади створення цих умов.

2. Як правило, зарахування учнів до загальноосвітніх навчальних закладів здійснюється з 6 років, що регламентовано статтею 20 Закону України «Про загальну середню освіту». Тому, якщо дитині на 1 вересня виповнилося 6 років, батьки подають заяву до обраного ними навчального закладу, яка повинна бути зареєстрована у відповідності до встановленого порядку.

3. Якщо батьки знають про особливі потреби своєї дитини, рекомендується за рік до того, як дитина піде до школи, подати заяву про зарахування її на навчання разом з висновком психолого-медико-педагогічної консультації (далі – ПМПК), у якому зазначені особливі потреби дитини.

Це необхідно для того, щоб адміністрація школи спільно з відповідним органом управління освітою мали час створити відповідні умови для перебування та навчання дитини з особливими потребами (архітектурна доступність, безбар'єрність та зонування простору, введення додаткових посад, створення інклюзивних або спеціальних класів).

4. У разі відмови директора навчального закладу зарахувати дитину з особливими потребами до школи, батькам повинно бути надане письмове обґрунтування.

5. Згідно з пунктом **57 Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затвердженого** постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 № 778, учень початкової школи, який протягом одного року навчання не засвоїв програмний матеріал, за поданням педагогічної ради та згодою батьків (осіб, які їх замінюють) направляється для обстеження фахівцями відповідної психолого-медико-педагогічної консультації з метою визначення необхідних додаткових послуг для дитини. За висновками зазначеної консультації такі учні можуть продовжувати навчання за індивідуальними навчальними планами і програмами за згодою батьків (осіб, які їх замінюють).

6. Висновок ПМПК є підставою для створення інклюзивних або спеціальних класів, надання додаткових корекційних послуг дитині в інклюзивному класі та додаткового фінансування школи, в якій навчається дитина з особливими потребами.

Це регламентується:

постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах»,

постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2015 р. № 435 «Про затвердження формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами» (зокрема, встановлено, що коефіцієнт фінансування учнів з особливими потребами, які навчаються у класах з інклюзивним навчанням та у спеціальних класах загальноосвітніх навчальних закладів, збільшено у 2,5 рази у порівнянні з фінансуванням навчальних потреб учнів загальноосвітньої школи).

7. Якщо батьки не згодні з висновком ПМПК місцевого (міського, районного, обласного) рівня, вони можуть звернутись за консультацією до центральної ПМПК, рішення якої є остаточним.

8. Якщо батьки відмовляються від отримання висновку ПМПК, дитина має право навчатися в обраній батьками школі, але при цьому додаткові послуги їй надаватися не будуть, оскільки не дотримується встановлений порядок для виділення додаткових коштів для цієї дитини.

9. Якщо у навчальному закладі не створено умов для зарахування та навчання дитини з особливими потребами, директор школи разом з батьками звертаються до відповідного органу управління освітою, яке вирішує питання про створення таких умов, або рекомендує батькам інший найближчий до місця проживання навчальний заклад, де відповідні умови вже створено.

10. Якщо з урахуванням особливостей навчально-пізнавальної діяльності учню потрібен асистент дитини, то таку функцію може виконувати один із батьків (особа, яка їх замінює) або особа, зазначена у заяві батьків.

Це регламентується статтею 59 Закону України «Про освіту», статтею 12 Закону України «Про охорону дитинства», листом Міністерства освіти і науки України від 05.06. 2015 № 1/9-280 «Про організацію навчально-виховного процесу для учнів з особливими освітніми потребами загальноосвітніх навчальних закладів у 2015/2016 навчальному році».

Додаток 13

Особливості

організація індивідуального навчання учнів, які потребують корекції фізичного та (або) розумового (психічного) розвитку, якщо батьки відмовляються направляти дитину до відповідної спеціальної школи

Слід урахувати:

- кожний вид порушення потребує розробки індивідуальних навчальних планів, змісту, особливої компенсаторно-корекційної роботи, спеціальної методики;
- зміст і засоби корекції зумовлюються специфікою наявного порушення, а не формами організації навчання.
- розв'язують специфічні завдання, зумовлені особливостями психо-фізичного розвитку учня шляхом вивчення навчальних предметів та курсів, організації корекційних занять. Їх проводять практичні психологи, соціальні педагоги, учителі-логопеди, дефектологи, що працюють у навчальному закладі або закріплені за ним. Якщо у навчальному закладі немає відповідного фахівця, його запрошують з іншої установи.

Навчальні предмети та курси

(корекційно-розвивальна частина):

Для дітей зі зниженим зором:

«Соціально-побутове орієнтування»;
«Розвиток мовлення»;
«Корекція вад розвитку»;
«Орієнтування в просторі»;
«Ритміка»;
«Лікувальна фізкультура».

Для дітей зі зниженим слухом:

«Розвиток слухового сприймання та формування вимови»;
«Ритміка».

Для розумово відсталих дітей:

«Розвиток мовлення»;
«Ритміка»;
«Лікувальна фізкультура».

Для дітей із важкими порушеннями мовлення:

«Логоритміка»;
«Розвиток мовлення»;
«Розвиток зв'язного мовлення»;
«Лікувальна фізкультура».

Для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату:

«Корекція вад розвитку»;
«Лікувальна фізкультура».

Для дітей із затримкою психічного розвитку:

«Корекція вад розвитку»;
«Розвиток мовлення»;
«Ритміка».

Навчання з даною категорією учнів здійснюють педагогічні працівники з відповідною фаховою (дефектологічною) освітою.

Складаючи індивідуальні робочі навчальні плани для цієї категорії школярів, слід урахувати, що **збільшення кількості годин** для їхнього навчання варто спрямовувати **не на збільшення часу для вивчення** предметів інваріантної складової, **а на індивідуальну чи фронтальну корекційно-розвивальну** роботу, роботу на вибір учня тощо.

Особливості

індивідуального навчання дітей різних категорій

із психофізичними вадами

Для навчання дітей цієї категорії потрібно використовувати **методи корекційно-розвивального впливу**. При цьому враховують рівень знань, темп роботи, динаміку втомлюваності, обсяг пам'яті, стійкість уваги, довільність психічних процесів дитини, рівень розвитку її мовлення та опорно-рухової системи. Це передбачає:

- відбір для кожного уроку певної невеликої за обсягом кількості навчального матеріалу;

- максимальну розгорнутість і поділ складних понять і дій;
- уповільненість в навчанні;
- повторюваність дій;
- наявність пропедевтичних періодів у навчанні;
- опору на чуттєвий досвід дитини;
- керування діями учня;
- поступовий розвиток пізнавальних процесів;
- оптимізацію темпу роботи та динаміки втомлюваності;
- посилення здатності дитини до саморегуляції;
- розвиток самостійності дитини.

Необхідно впроваджувати методи, які зацікавлюють навчання: використання різних видів ігор, створення ігрових моментів, моделювання реальних ситуацій тощо.

Особливості

процесу навчання дітей із вадами інтелекту

- повільність процесу навчання;
- простіший виклад матеріалу;
- повторюваність у навчанні;
- поглиблений індивідуальний та диференційований підходи;
- предметно-наочний і практичний характер навчання;
- опора на більш розвинені здібності дитини й подолання загальної недостатності її інтелектуальної сфери;
- спеціальна організація навчальної діяльності учнів, зокрема розвиток стимулів до навчання та пізнавальних інтересів.

Індивідуалізація завдань

Залежно від індивідуальних особливостей учня та характеру труднощів, пов'язаних із навчальною діяльністю, слід пропонувати завдання в різній формі, наприклад:

- при не сформованості фонематичного сприймання (у молодших школярів) замість диктанту можна запропонувати списування тексту;
- при труднощах письма за зразком (у період опанування грамоти) запропонувати письмо за контуром чи опорними крапками в зошитах;
- при труднощах запам'ятовування словесної інструкції використовувати наочність: таблиці, умовні позначення тощо;
- при неможливості зрозуміти хід виконання задачі навести аналогічну, розв'язану раніше, або запропонувати виконати її практично;
- дітям зі сповільненим темпом роботи або швидкою втомлюваністю слід спочатку зменшувати обсяг завдань, чергувати навантаження з відпочинком, а згодом поступово прискорювати темп і збільшувати стійкість нервової системи до навантажень;
- в учнів, у яких точність роботи страждає через її прискорений темп, варто формувати навички самоконтролю, уміння помічати й виправляти власні помилки;

- якщо дитина надто збудлива, швидка, слід спеціально організувати її працю, уповільнити, давати їй не все завдання одразу, а поступово, перевіряти при цьому результат виконання кожного етапу.

Загальне

Кожний урок має бути **корекційний**. Починати його слід з психологічної підготовки учня до роботи. Після цього обов'язково проводять логопедичну гімнастику. Учитель, який працює з хворим учнем, систематично консультиється з логопедом щодо проведення артикуляційної гімнастики.

Після 15-20 хв. уроку проводять **фізкультхвилинку**, яка триває 5 хв. Для правильного проведення фізкультхвилинки потрібно радитись з учителем фізкультури.

Психолого-педагогічний супровід учнів, які перебувають на індивідуальному навчанні

Супровід розглядається як цілісна діяльність, командна взаємодія (учителів, батьків, практичного психолога, соціального педагога, логопеда, медпрацівників), у межах якої відокремлені такі *взаємопов'язані компоненти психологічного супроводу*:

- психологічна діагностика дітей;
- надання психологічної підтримки педагогам;
- психологічна підтримка батьків;
- корекційна робота з дітьми, які мають проблеми розвитку.

У роботі можна використовувати наступні матеріали:

Інформація

про роботу з учнем __ (ПІП) ____ класу, який навчається за індивідуальною формою у I(II) семестрі 201_/201_ навчального року

1. Учень навчається за індивідуальною формою ____ рік.
2. Скільки разів відбувалося спілкування з батьками, про що.
3. Яке доручення має учень, у яких класних і шкільних заходах брав участь.
4. У яких предметних або творчих конкурсах, олімпіадах, турнірах брав участь.
5. Чи відвідує якийсь гурток.
6. Скільки книжок прочитав.

Класний керівник _____ (підпис)

Відгук батьків

учня __ (ПІП) ____ класу, який навчається за індивідуальною формою, про роботу вчителів у I(II) семестрі 201_/201_ навчального року

№	ПІП учителя	Предмет	Дотримання	Доведення	Створення
---	-------------	---------	------------	-----------	-----------

з/п			розкладу уроків	до відома батьків результатів навчання	позитивного психологічного клімату

Удальцова Н.О.